

- Minner om den ikoniske «I have a dream»-talen til Martin Luther King Jr.

Maria T. Pettrém

Retorikkeksperter er overrasket over Greta Thunbergs emosjonelle fremtoning under talen i FN.

Mandag holdt klimaaktivist Greta Thunberg et rasende innlegg på FNs klimatoppmøte i New York. I talen hudflettet hun verdenslederne fordi de ikke gjør mer for å stanse global oppvarming. - Hvordan våger dere, tordnet Thunberg fra scenen.

- Denne talen er ikonisk. Jeg tror den vil bli stående igjen som en milepæl i klimakampen, sier Kjell Terje Ringdal, retorikk ekspert ved Høyskolen Kristiania.

- Dette er miljø- og klimakrisens svar på Martin Luther Kings ikoniske «I have a dream»-tale. Men der King snakket om en drøm, snakker Thunberg om et mareritt, sier Ringdal.

Talen retorikkeksperter refererer til, ble holdt 28. august 1963 i Washington og er en av verdenshistorienes mest berømte.

Talen sto igjen som det store øyeblikket under en massedemonstrasjon i den amerikanske hovedstaden. Presten og borgerrettighetsforkjemperen Martin Luther King Jr. krevde at den rasistiske diskrimineringen i USA måtte ta slutt. Foran over 200.000 mennesker talte han om sin drøm om en bedre fremtid, en fremtid der det ikke er hudfargen som er avgjørende.

Martin Luther King kjempet for saken frem til han ble skutt og drept i 1968.

Setter Trump i forlegenhet

Nå sammenlignes Thunbergs opptreden med den amerikanske lederskikkelsen. Mandagens tale har fått mye oppmerksomhet i internasjonale medier. Le Monde beskriver den som «en tale full av raseri» og New York Times skriver at hun angrep verdenslederne med en svært kraftfull tale.

Også Maria Isaksson, førsteamanuensis ved Institutt for kommunikasjon og kultur ved BI, lot seg imponere av Thunberg.

- Hun har en tydelig, dønn ærlig, direkte, alvorlig og faktaorientert talestil, som er imponerende for en 16-åring. Hun skiller seg ut i en ellers polarisert klimadebatt. Hun ber verdens mektigste politikere om å skamme seg og det appellerer, sier Isaksson.

Hun ble imidlertid overrasket over Thunbergs følelseladde fremtoning.

- Jeg holdt pusten og tenkte «oi, hva skjer nå?». Dette var et nytt ansikt for henne.

Hun tror Trumps avvisende fremtoning og nedlatende Twitter-melding styrker Thunbergs troverdighet.

- Trumps reaksjon setter ham i forle-

FAKTA

Martin Luther King jr.

Født 15. januar 1929 i Atlanta i Georgia. Var president for borgerrettsgruppen Montgomery Improvement Association (1955-60) og president for den kristne borgerrettsgruppen Southern Christian Leadership Conference (fra 1957).

I august 1963 ledet han «marsjen mot Washington». Opp mot en kvart million mennesker deltok i det som er blitt kalt den største demonstrasjon i USAs hovedstad noensinne. Det var her han fremførte den berømte «I have a dream»-talen.

Tildelt Nobels fredspris i 1964 for sin ikkevoldelige kamp for borgerrettigheter og sosial rettferdighet.

Skutt og drept i Memphis i Tennessee 4. april 1968.

Kilder: NTB, The King Center, Nobelkomiteen



«I have a dream»-talen fra Martin Luther King Jr. ble verdenskjent.

Foto: TT Nyhetsbyrå

genhet. Det at han ikke vil treffe henne, får meg til å lure på om han er litt redd for henne og ikke vet hva han skal si.

Sterk følelsesappell

Ringdal ved Høyskolen Kristiania tror ingen politikere kunne ha oppsummert og satt søkelys på klimakrisen på en så effektiv og virkningsfull måte.

- Thunberg skaper et tydelig skille mellom «de voksne» og «barna», mellom «de skyldige» og «de uskyldige».

- Talen gjør at vi som voksne sitter igjen som litt skamfulle, sier han.

Thunberg var tydelig sint og hadde tårer i øynene da hun talte i FN.

- Hun er så rasende at hun nærmest hiver etter pusten. Hun rekker en verbal pekefinger mot hele det etablerte voksesamfunnet, og en verbal langfinger, et realt «fuck you», til verdenslederne, sier Ringdal. Selv om han anser den sterke følelsesappellen som en styrke i mandagens tale, tror han den også kan ha en skyggeside. Han tror at enkelte, og da spesielt klimaskeptikere, kan oppleve at talen blir for følelseladde til at den gjør ordentlig inntrykk.

Avmaktens retorikk

- Hvor skal man begynne, svarer Jens Elmelund Kjeldsen, retorikkeksperter ved Universitetet i Bergen, på spørsmål om hvordan han vil beskrive Thunbergs tale på klimatoppmøtet i går.

- En ting er åpenbart: Dette er vredens, fryktens og avmaktens retorikk. Hun viser frem frykten hun bærer på.

Kjeldsen mener konstruksjonen av et skille mellom jeg/du og vi/dere er typisk for Thunbergs retorikk, som skiller seg fra det vanlige skillet mellom oss/dem som ofte brukes i talekunsten. Han mener dette er et virkemiddel som gjør anklagene mer direkte og som gir talen større slagkraft.

Emosjonell, men kontrollert

Også Kjeldsen merket seg at Thunberg, som vanligvis har en kjølig og kontrollert fremtoning i taler, viste seg fra en mer emosjonell side enn hun har gjort tidligere.

- Jeg ble litt bekymret for at hun skulle miste besinnelsen. Men det utviklet seg til en sterk emosjonell, men kontrollert fremvisning. Det er begrenset hvor mange ganger du kan være kjølig og fattet når du snakker om veldig alvorlige saker du brenner for.

